

З ІСТОРІЇ ЛЕКСИЧНИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ У ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ

Дається коротка історіографія лексичних запозичень у французькій мові. Особливу увагу звернено на періоди масового проникнення іноземної лексики у французьку мову з арабської, італійської та англійської. Окреслено основні сфери вживання запозичень, їх причини та роль у кожний з наведених періодів історії країни та мови.

Ключові слова: лексичні запозичення, словниковий склад мови, зовнішні запозичення, лінгвістична криза, англіцизми.

Мова як один з основних атрибутів людського буття є живим організмом, що постійно еволюціонує разом із людиною як біосоціальною істотою, з постійно змінюваними способом та умовами її життя. Як взаємопов'язані сутності, розумово-пізнавальна діяльність людини, її мислення, як і реальний світ, з одного боку, а мова – з іншого, знаходяться в постійному русі, видозмінюючись як формально, так і змістово.

Еволюційний розвиток мови відбувається різними шляхами й способами, серед яких чільне місце належить її контактам з іншими мовами. Нині, коли процеси глобалізації стають визначальною ознакою світового розвитку людства, питання взаємодії та взаємовпливу мов набули особливої актуальності. В сукупності цих питань виділяється своєю гостротою проблема лексичних запозичень, яка часто-густо набуває у свідомості носіїв певної мови політичного забарвлення. Це зумовлено в першу чергу тим, що запозичення, їх природа та кількість мають причинно-наслідкове підґрунтя, тобто вони є своєрідним показником "стану здоров'я" нації, її політичної, економічної чи соціально-культурної могутності або ж, навпаки, слабкості.

Так, у XVII – XVIII ст., коли французький абсолютизм перебував в апогеї свого розвитку, французька мова стала мовою всієї Європи, оскільки давала доступ до культурно-цивілізаційних процесів тодішньої Франції. Для початку XXI ст. характерне інтенсивне поширення в світі англійської мови, яка, завдяки економічній могутності Сполучених штатів, стала мовою міжнародного спілкування. Отже, важлива політико-економічна роль англомовних країн у світі, їх відчутні переваги в деяких сферах людської діяльності значною мірою активізували появу та використання англіцизмів у мовах світу.

Серед багатьох джерел лексичного збагачення кожної мови запозичення посідає окреме місце. Цей лінгвістичний феномен, як зазначено вище, пов'язаний не лише із суто мовними процесами, але й із процесами, що лежать за межами мови, – з розвитком суспільства, з історією наро-

ду, з науковим та технічним прогресом тощо. Сам процес запозичення дуже багатогранний: існують лексичні, морфологічні, синтаксичні, семантичні, стилістичні, графічні та фонетичні запозичення. Але, ведучи мову про запозичення, найчастіше мають на увазі лексичні запозичення, тобто перехід слів з однієї мови в іншу з подальшою адаптацією запозиченої лексеми в системі мови-реципієнта, а іноді й без неї. І хоча проблема лексичних запозичень взагалі вже досить широко досліджувалася, ряд питань, особливо щодо того, як цей процес відбувається в кожній мові зокрема, все ж таки залишається не вирішеним в достатній мірі. Як зазначає у своєму дисертаційному дослідженні російський мовознавець М.М.Черкасова, при розв'язанні проблем, пов'язаних із лексичними запозиченнями, слід керуватися трьома важливими положеннями, а саме: 1) процес лексичних запозичень та його результат неоднорідні в різних мовах через різноманітні нелінгвістичні та лінгвістичні причини, бо слова іноземного походження в будь-якій мові неоднорідні за ступенем функціонального та формального засвоєння їх мовою-реципієнтом та щодо характерності їх формальних рис для будови даної мови; 2) процеси лексичного запозичення неоднорідні в різні проміжки часу, їх слід вивчати, зважаючи на особливості, властиві кожному конкретному періоду, такі як: шляхи та джерела запозичення, типи запозичених слів; 3) характер лексичних запозичень різноманітний: письмовий чи усний, безпосередній або опосередкований [1]. Отже, при вивченні питання запозичень у будь-якій мові, необхідно розглянути проблему запозичень взагалі, дослідити періоди масового проникнення іноземних слів у лексичний склад мови; вивчити історичні, політичні, соціальні та культурні чинники життя країни, які супроводжували кожний з цих періодів; розглянути шляхи та способи запозичення, сфери, де вони найбільше поширилися.

Французька мова, як і будь-яка інша мова, на різних етапах історії регулярно поповнювала свій словниковий склад лексемами з інших мов, адже, як зазначав датський лінгвіст О.Ясперсен, лексичний обмін забезпечується постійним культурним зв'язком між країнами [7]. Як бачимо, запозичення – процес абсолютно природний, якщо кількість запозичених лексичних одиниць не починає загрожувати існуванню та самобутності мови-реципієнта. Саме такої думки дотримується російський мовознавець Ф.П.Філін, який, проводячи дослідження на основі російської мови, зазначав, що в англійських словах, взагалі-то, немає нічого по-

ганого, і проблема полягає не в якості конкретного слова, а у кількості запозичень, тобто у надмірній кількості іноземних елементів, які потрапляють у мову [2]. Власне, це й відбувається в сучасній французькій мові. Французькі мовознавці не звертали особливої уваги на проблему запозичення, допоки це явище не набуло загрозливих масштабів для самобутності французької мови. Найгостріше проблема постала у Франції у другій половині ХХ ст., але протягом історії французької мови вже були періоди, коли іншомовні запозичення викликали занепокоєння лінгвістів.

Це, власне, й зумовлює **актуальність** розгляду питання історії лексичних запозичень, що сприятиме кращому розумінню даної проблеми на сучасному етапі розвитку французької мови. Отже, **мета** даного дослідження – з'ясувати, чи проблема лексичних запозичень у французькій мові породжена сучасними обставинами розвитку світових цивілізаційних процесів, чи вона є закономірним продовженням тих процесів, які вже мали місце в історії її розвитку. Для цього необхідно виконати такі **завдання**: розглянути історію питання запозичень у французькій мові, звертаючи увагу на кожний період масового надходження іноземної лексики у французьку мову, визначити, з яких мов надходило найбільше іноземних нововведень і яких сфер це явище торкалося найчастіше; визначити роль іноземних запозичень у мові в той чи інший період історії.

Французька мова, перебуваючи у соціокультурних зв'язках з багатьма іншими мовами, як і будь-яка інша мова, має давню традицію лексичних запозичень. При цьому запозичення робляться як з інших мов (“зовнішні запозичення”), так і з французьких діалектів (“внутрішні запозичення”). Саме це намагається врахувати французький мовознавець Луї Деруа, займаючись питанням визначення самого терміна “запозичення”. Він вважає недостатнім формулювання, яке можна зустріти в багатьох лінгвістичних працях, де процес запозичення визначається, як обмін слів між двома мовами, при якому кожна з них зберігає свою незалежність. При такому визначенні не беруться до уваги внутрішні запозичення, які становлять немалу частину нововведень. Л. Деруа дає своє, розширене тлумачення терміна, де науковець з'ясовує і цей нюанс. Він пише, зокрема, що запозичення – це слово або елемент слова, який французька мова бере з іноземної мови або з мови національної меншини, яка проживає на території Франції (бретонська, баскська, фламандська) [3]. Зважаючи на цю думку, ми в даній науковій розвідці обмежимося лише розглядом зовнішніх запозичень.

Відомо, що першими в історії французької мови були запозичення з латинської, грецької та

арабської мов (часто за посередництвом іспанської та італійської). Лексичні запозичення, що потрапили до мови в епоху Середньовіччя (хоча вони й були досить численними), були прийняті мовою без вагань [3, 4, 6, 9].

Так, арабські слова становлять одну з основних груп запозичень у лексичному складі французької мови після англійської та італійської мов. П'єр Гіро нараховує у своєму дослідженні 270 арабських лексем [6, с.9]. На його думку, ці запозичення потрапили у французьку мову в період з VII по XVI ст. трьома шляхами: 1) через латинську мову Середньовіччя, якою користувалися лікарі, фармацевти, алхіміки, математики, астрономи, що приїжджали здобувати знання з арабських наук; 2) через мову італійських торговців, які були посередниками між Заходом та Сходом; 3) через діалекти Іспанії, де маври, що облаштувались тут з VIII по XV ст., створили оригінальну цивілізацію.

Так, впливам арабських цивілізацій французька мова завдячує багатьма лексичними надбаннями в галузі науки, зокрема медицини та фармацевтики: *l'alchimie, le sirop, l'alcool, le camphre, le talc, l'ambre, la marcassite*; у назвах прянощів та екзотичних фруктів: *le sucre, le limon, le safran, l'orange, le limon, la pastèque*, кінної справи: *zain, aubère, jarde, carrousel* тощо. Запозиченні слова потрапляли у французьку мову з різних країн Сходу. Так, Персія поповнила її словниковий склад такими словами: *le bazar, le tambour, le kiosque, le divan, l'échec, le mat*; із Візантії прийшли: *le chaland, le gouffre, la galère, le riz, l'endive, le céleri*; з Туреччини – *l'aga, le pacha, odalisque, le yatagan, le sorbet, la bergamote*. Крім прямих запозичень, існували також лексичні одиниці, які проникали у французьку мову за посередництвом європейських держав, таких як Італія (*le coton, le sucre, le jasmin, le lilas*) та Іспанія (*l'abricot, la pastèque, la salsepareille*) [6, с. 14-17].

Як уже зазначалося, всі арабські запозичення періоду VII-XVI ст. легко потрапляли у французьку мову та входили у широкий вжиток без перешкод. Можливо, цьому сприяв і характер цих лексичних одиниць, адже майже всі вищезазначені нововведення належать до категорії денотативних, тобто нові слова приходили у мову для того, щоб позначити нові поняття, джерелом яких був Арабський Схід та яких французька культура досі не знала. Ні в той період, ні пізніше арабські запозичення не викликали особливого занепокоєння лінгвістів, адже їх кількість не була загрозливою для французької мови, вони, навпаки, щедро збагачували її.

Лише у XVI ст., коли внесок однієї мови став дуже значним, постало питання захисту французької мови. Ця перша лінгвістична криза відбулась через масове запозичення слів з італійської мови.

П.Гіро датує появу численних італійських термінів у французьку мову періодом війн з 1492 до 1525 року, під час яких французькі барони побачили всі скарби трансальпійського відродження [6, с. 69].

Лексико-термінологічний внесок італійської мови у словниковий склад французької досить вагомий. П. Гіро оцінює цей спадок приблизно у 850 слів, що набагато перевищує інший, теж значний, іноземний внесок: 120 німецьких запозичень та 180 англійських [6, с. 70].

Наголосимо тут на певному протиріччі в оцінці П.Гіро ролі війн у стимулюванні запозичень. З одного боку, вчений твердить, що війни, які Франція вела зі своїми сусідами, не відігравали значної ролі в лінгвістичному та культурному обміні між воюючими народами і наводить як приклад Столітню війну та франко-німецькі конфлікти сучасності, які поповнили французьку лексику невеликою кількістю нових слів [6]. А з іншого боку, він твердить про масове проникнення італіанізмів у французьку мову саме в період війн і саме у військову сферу. Вчений зазначає, що Італія перш за все приносить в Європу нову концепцію військового мистецтва, а вже потім – поняття зі сфери архітектури, мистецтва, моди та звичаїв [6, с. 74].

Швейцарський філолог Вальтер фон Вартбург пояснює факт надмірного запозичення з італійської мови тим, що солдати, які мріяли про великі завоювання, познайомилися в Італії з філософією справжнього гуманізму, побачили інший спосіб життя, кращий, більш людський [10, с. 149]. Хоча контакти між французькою та італійською мовами почалися з військової сфери, вплив дуже швидко набув культурного характеру: італійська література користувалася великою популярністю та вважалася престижною; відомі письменники, такі як Петрарка та Бокаччо, були перекладені французькою мовою. Вартбург зазначає, що вже в кінці XV ст. Франція втратила свій ентузіазм; буржуазний дух, позитивний, але виснажений, панував усюди. Ідея мистецтва повністю зникла [12, с. 149]. Вже до 1523 року відбулося проникнення італійської цивілізації у Францію, її асиміляція з національним духом [там само].

Англійський лінгвіст Пітер Рікар констатує, що французька мова запозичила біля 460 італійських слів у 1540–1560-х роках [10, с. 93], а це значний внесок, який вважається набагато більшим, ніж англійський у будь-який період з цих 20 років. У той час частота італійських лексичних “проникнень” у французьку мову була такою ж інтенсивною, як і частота англійських запозичень сьогодні, оскільки французька сприйняла не лише терміни на позначення нових речей та понять, але й запозичила також багато слів через чистий снобізм (“надлишкові запозичення”). При цьому деякі французькі терміни були навіть витіснені їхніми

італійськими конкурентами. В. фон Вартбург наводить приклади таких французьких слів: *grenons* було замінено на *moustache* (мабуть, через італійську манеру носити вуса), слово *soudart* набуло зневажливого забарвлення, бо надавали перевагу італійському відповіднику *soldat* [12, с. 161].

Велика кількість італійських запозичень може бути пояснена тим, що Італія розпочала мистецьке та культурне відродження на ст. раніше, ніж інші країни Європи. П.Рікар зауважує, що перебування французької мови на рівних позиціях з італійською завдячує тому прогресу, який вона зробила в попередні сто років. Виснажена війнами, Франція залишилась далеко позаду Італії як у культурному, так і в економічному відношеннях [10, с. 93].

Ситуація з італійською мовою була дуже схожа на стосунки Франції з арабською цивілізацією та арабською мовою на початку Середніх Віків. Незважаючи на досвід масового запозичення понять із більш розвиненої культури (арабська культура дала не лише речі та поняття, дуже необхідні європейцям, як-от *l'alcool*, *l'algebre*, *l'almanach*, *le café*, *le hasard*, *le matelas*, *l'orange*, *le sucre*, але й надала велику кількість слів на позначення цих нових понять), французи завжди намагалися довести, що їхня мова стоїть вище від італійської. Для досягнення цієї мети, деякі автори робили навіть спробу показати, що французька мова бере свій початок не від латинської, а від грецької мови. Пітер Рікар пише, що у 1565 році, в праці *Traité de la conformité du langage français avec le grec*, французький лінгвіст і друкар Робер Естьєн вже висловлював переконання, що французька мова вища за італійську, бо вона явно ближча до грецької, ніж будь-яка інша мова, а грецька мова – це знання всього людства, а отже, вища за всі інші мови [10, с. 93].

В. фон Вартбург намагається пояснити причини такої реакції проти італіанізмів тим, що, по-перше, королівський двір, що був наполовину італіанізованим за часів останніх Валуа, переживав занепад свого престижу, оскільки сини Катерини виявилися слабкими та безпорадними. До того ж кращі часи розквіту італійського Відродження минули; а з ними мав зменшитися й італійський престиж [12, с. 159]. Потрібно підкреслити, що причини, як і завжди, були скоріше не лінгвістичного, а соціального плану.

Канадський дослідник П'єр Треказ теж проводить паралель між італійським впливом XVI ст. та впливом англійської мови XX ст. Він пише, що у XVI ст. італійці королівського двору та франко-італійці були відповідальними за деградацію звичаїв Франції. У другій половині XX ст. це “гало-риканці” (*Gallo-Ricains* – термін увів французький вчений Анрі Гобар) та колабораціоністсь-

ка буржуазія, за висловом лінгвіста Рене Етьямбля, стали рушійною силою систематичного “псування” французької мови та французьких звичаїв, яке розпочали американці [11, с. 106].

Дослідники зазначають, що до ХХ ст. в історії французької мови вже був період, коли до неї потрапила значна кількість англійських лексичних одиниць. Новозеландський учений Фрейзер Маккензі, аналізуючи дане питання, визначає вже другу половину ХVII ст. як період різкого зростання запозичень з англійської мови [8]. Підрахунки, які дозволяє зробити електронний словник *Le Robert*, підтверджують, що переломним цей період був у 1750-1800-х роках, коли кількість англійських запозичень перевищила 150 одиниць, тоді як жодна інша мова не давала стільки нових лексем. На думку дослідника, цьому сприяли дві історичні події. Перша – це страта Шарля I у 1649 році, яка спричинила численні суперечки; саме цим періодом датуються такі запозичення, як *speaker*, яке спочатку позначало Президента палати громад, *pamphlet*, *session* та ін. Другою подією цього плану було скасування у 1685 році Нантського едикту, що змусило багатьох протестантів перейти Ламанш. Вони потім принесли у мову французької інтелігенції багато нових слів та понять на позначення феноменів соціальної та політичної сфер життя суспільства.

Захоплення французів англійським політичним устроєм сприяють запозиченню політичних термінів, окремі з яких залишилися у французькому лексичному фонді, як, наприклад: *minorité*, *majorité*, *motion* та ін. [8]. До цього процесу запози-

чення додається англоманія, і до французької мови потрапляє велика кількість слів на позначення речей із повсякденного вжитку, від *redingote* – сюртук до *whisky* – віскі, *rosbif* – ростбіф, *cricket* – крикет та інші. У ХІХ ст., як зазначає Ф.Маккензі, французька мова звертається до лексичних запозичень з англійської, що стосуються транспорту (зокрема, калька *chemin de fer*), спорту (*football*) та моди (*smoking*).

У ХХ ст. англіцизми охоплюють майже всі сфери діяльності. Електронний словник *Le Robert* нараховує більше 800 запозичень з англійської та з її американського варіанта в період 1950-2000-х років. Серед тих, що прийшли зовсім недавно, можна назвати *bob*, *MMS*, *wifi* та *blog*. Таке стрімке поширення запозиченої лексики викликає адекватні реакції з боку фахівців. І якщо раніше лінгвісти засуджували перебільшену пуристичну традицію у творах Р.Етьямбля [4], то зараз деякі вважають необхідним зайняти більш принципову захисну позицію. Прикладом такої позиції є, на думку Маккензі, праця Клода Ажежа “*Combat pour le français*” [8], в якій відомий сучасний лінгвіст закликає французьку владу взяти у свої руки ініціативу в галузі лінгвістики, як на внутрішньому рівні держави, так і на рівні Європейського Союзу. К.Ажеж зазначає, що в ситуації, коли одна мова зазнає небезпечного тиску іншої, що володіє могутніми засобами впливу, стає необхідним свідоме втручання влади у проблеми мови.

Цікавим у цьому відношенні є хронологічний аналіз появи англійських запозичень у французькій мові, зроблений П’єром Гіро (див. табл. 1).

Таблиця 1

Кількість мовних одиниць, запозичених французькою мовою з англійської впродовж ХII – ХХ ст.

період	ХII ст.	ХIII ст.	ХIV ст.	ХV ст.	ХVI ст.	ХVII ст.	ХVIII ст.	ХІХ ст.	ХХ ст.
кількість запозичень	8	2	11	6	14	67	134	377	75

Як бачимо, процес англомовних запозичень у французькій мові виявляє чітку прогресуючу тенденцію, пік якої припадає на ХІХ. Щодо ХХ ст., то подана П.Гіро кількість запозичень не відповідає реальному стану речей. Даний висновок впливає з таких міркувань: 1) книга П.Гіро “*Les mots étrangers*” була видана у 1971 році, тобто вчений проаналізував лише надходження першої половини ХХ ст., відповідно, запозичення другої половини ХХ ст. автором не могли бути враховані; 2) П.Гіро брав до уваги лише англіцизми, які ввійшли у словники французької мови. Насправді ж, у розмовній мові функціонує набагато більше іноземних лексем, що підтверджує дослідження Р.Етьямбля [5]. Його книга “*Parlez-vous franglais?*” (1964 р.) вийшла раніше, ніж праця П.Гіро (1971 р.), але в ній можна знайти багато розповсюджених на той

час англіцизмів, які французи широко вживали, але які відкидала Французька академія, тому такі лексеми не можна було виявити у словниках.

Аналізуючи в хронологічному розрізі кількісні дані проникнення англіцизмів у французьку мову, П.Гіро зазначає, що все ж таки англійський вплив до ХVII ст. був незначним, тому навіть Анрі Етьєн – відомий борець за чистоту мови, не вважав за потрібне його обговорювати [6, с. 84].

І лише в середині ХVII ст. вплив англійської мови стає відчутним. Зумовлено це тим, що певні реалії англійського способу життя починають “експортуватися” у французьке суспільство, як, наприклад, модна одежа (*flanelle*, *redingote*, *spencer* тощо), спорт та ігри (*boxe*, *football*, *cricket*, *jockey*, *box*, *golf* та інші), танцювальна культура (*contredanse*, *gigue*), кулінарна справа (*pudding*, *rosbif*, *toast*, *bif*

teck), житло (*boulingrin, hall, square, panorama*), карточні ігри (*partenaire, singleton, trick*), суспільні поняття (*anglican, puritain, fashion, humour, sentimental, humoriste, magazine, confortable*) та інші.

У цей же період з'являються перші американізми, такі як: *dollar, yankee, politiciens* (останнє слово позначає американських політиків, але вже зі зневажливим значенням); *loyaliste*, що вперше зустрічається у 1717 році у праці про Англію і позначає американців, відданих британському уряду [6, с. 94].

Протягом XIX ст. Велика Британія інтенсивно розвивається: спостерігається значний прогрес у науковій сфері, відбувається промислова революція, особливого піднесення набуває галузь залізничного транспорту, стрімко розвивається торгівля, через що значно посилюється британський вплив на Європейському континенті, відповідно, зростає кількість запозичень у французькій мові, порівняно з попереднім століттям. Але до вищезазначених сфер життя додаються дві нові – наука та промисловість: *gutta-percha, ébonite, linoléum, tramway, tunnel, condenseur, tender, viaduc, express* тощо.

У цей же період значно збільшується наплив американізмів. З 1920 року Америка починає відігравати більш вагомую роль у житті світу, ніж Англія, а тому саме американський варіант англійської мови стає головним джерелом нової лексики для всіх інших мов. Як наслідок, у французькій мові появляються слова *le film, l'avion, le jazz* тощо.

Отже, процес лексичних запозичень у французькій мові має багату історіографію. Майже від самого початку свого існування французька запозичувала лексику з різних мов. Так, у певні періоди історії мовами-донорами для французької були латинська, грецька, арабська, італійська, англійська мови. Звичайно, у словниковому складі французької мови існують також лексеми з інших мов, зокрема німецької (та інших германських), іспанської, португальської, скандинавських та слов'янських мов, але їх питома вага дуже незначна і вони жодним чином не загрожують національній самобутності французької мови. А щодо останнього, то

в історії французької мови можна виділити кілька лінгвістичних криз, тобто періодів, коли до мови потрапляло надто багато іноземних лексичних одиниць з якоїсь мови. Незважаючи на унікальний характер кожної з них, можна побачити, що наступна завжди була більшою за попередню. Тобто протягом розвитку французької мови кризи повторюються, і зростає їх інтенсивність. Так, зараз Франція переживає лінгвістичну кризу таких масштабів, яких вона ще ніколи раніше не бачила, в мову потрапляє так багато іноземних лексем, що, як зазначають науковці, французька мова перетворюється у “франглійську”, і саме це викликає серйозне занепокоєння у багатьох французьких інтелектуалів.

Література

1. Черкасова М.Н. Заимствованная лексика русского языка конца XX века, 1986-1996 гг. (на материале публицистики): дис. ... канд. филол. наук: М.Н.Черкасова. – Ростов-на-Дону, 1997. – 185 с.
2. Филин Ф.П. О структуре современного русского литературного языка / Ф.П.Филин // Вопросы языкознания. – 1973. – № 2. – С. 7.
3. Derooy L. L'emprunt linguistique. – P.: Les belles lettres, 1956. – 470 p.
4. Eluere R. La Lexicologie. – P.: PUF, 2000. – 128 p.
5. Etienne R. Parlez-vous français. – P.: Gallimard, 1964. – 379 p.
6. Guiraud P. Les mots étrangers. – P.: PUF, 1971. – 127 p.
7. Jespersen O. Language: its nature, development and origin. – L.: Allen&Unwin, 1922. – 448 p.
8. MacKenzie F. Les relations de l'Angleterre et de la France d'après le vocabulaire. – P.: Droz, 1939. – V.1. – 334 p.
9. Picoche J. Précis de lexicologie française. – Paris.: Nathan, 1977. – 181 p.
10. Rickard P. A History of the French Language. – L.: Hutchinson University Library, 1974. – 192 p.
11. Trescases P. Le français vingt ans après. – Montréal: Guérin, 1982. – 150 p.
12. Wartburg W. von. Evolution et structure de la langue française. – Bern: Francke, 1946. – 320 p.

The article gives a short historiography of lexical borrowings in the French language. The special attention is spared to the periods of the large arrival of foreign words from Arabic, Italian and English languages into French; the main spheres of use of the loan-words, their causes and their role in the presented periods of history of the country and the language are shown.

Keywords: *lexical borrowings, vocabulary, external borrowings, linguistic crisis, anglicisms.*

Представлена краткая историография лексических заимствований во французском языке. Особое внимание уделено периодам массового проникновения иностранной лексики во французский язык из арабского, итальянского и английского; обозначены основные сферы использования заимствований, их причины и роль в каждый из представленных периодов истории страны и языка.

Ключевые слова: *лексические заимствования, словарный состав языка, внешние заимствования, лингвистический кризис, англицизмы.*